

این کتاب ترجمه‌ای است از:

انتشارات هرمس

تهران، خیابان ولی‌عصر، بالاتر از میدان ونک، شماره ۲۴۹۳ - تلفن: ۸۸۷۹۵۶۷۴

چه کسی از طرف اسلام سخن می‌گوید؟

یک میلیارد مسلمان واقعاً چگونه فکر می‌کنند؟

جان ال. اسپوزیتو و دالیا مجاهد

ترجمه: سهیلا ناصری

طرح جلد: واحد گرافیک هرمس

چاپ اول: ۱۳۸۹

تیراژ: نسخه

قیمت: تومان

چاپ و صحافی:

همه حقوق محفوظ است.

فهرست

یادداشت مترجم	۱
مقدمه: اکثریت خاموش مسلمانان	۳
فصل اول: مسلمانان چه کسانی هستند؟	۷
فصل دوم: مردم‌سالاری یا حکومت دینی؟	۷
فصل سوم: چه چیزی باعث به وجود آمدن افراط‌گراها می‌شود؟	۷
فصل چهارم: زنان چه می‌خواهند؟	۸
فصل پنجم: برخورد یا همزیستی؟	۸

فصل اول

مسلمانان چه کسانی هستند؟

مسلمانان جهان: آیا همه مسلمانان مثل هم می‌اندیشند؟	۱۱
اهمیت ایمان	۱۵
یک خدا و چند پیامبر: عقاید و فرائض اصلی	۱۶
اعلامیه ایمان	۱۹
نماز	۲۰
روزه ماه رمضان	۲۳

سرشناسه: اسپوزیتو، جان. ال. John, Esposito.	
عنوان و نام پدیدآور: چه کسی از طرف اسلام سخن می‌گوید؟ یک میلیارد مسلمان واقعاً چگونه فکر می‌کنند؟ / جان ال. اسپوزیتو و دالیا مجاهد: ترجمه سهیلا ناصری.	
مشخصات نشر: تهران: هرمس، ۱۳۸۹.	
مشخصات ظاهری: ۱۸۰ ص.	
شابک: 978-964-363-672-2	
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا.	
یادداشت: عنوان اصلی: Islam Who speaks for	
موضوع: اسلام - قرن ۲۱ م.	
موضوع: اسلام و ادیان دیگر.	
شناسه افزوده: مجاهد، دالیا.	
شناسه افزوده: Mogahed, Dalia	
شناسه افزوده: ناصری، سهیلا، مترجم.	
رده‌بندی کنگره: ۹۱۳۸۹ ج الف ۲۲۹/۴۴ BP	
رده‌بندی دیوبی: ۲۹۷/۴۸	
شماره کتابشناسی ملی: ۹۴۲۵۷۹۱	

۸۱	دین و سیاست: دیروز و امروز
۸۲	دین و تروریسم انتحاری
۸۵	چرا آنها از ما و روش زندگی ما نفرت دارند؟
۸۷	مسلمانان درباره کشورهای و رهبران غربی چه می‌گویند؟
۸۸	آنها امریکا را چگونه می‌بینند؟
۹۰	اهمیت هویت دینی و فرهنگی
۹۲	جنگ علیه اسلام
۹۶	علل اصلی افراط‌گری چیست؟
۹۹	آیا همدردی با اعمال تروریستی تنها منحصر به مسلمانان است؟
۱۰۰	تشخیص یا سوءتشخیص؟
۱۰۳	نکات مهم

فصل چهارم زنان چه می‌خواهند؟

۱۰۶	آیا زنان مسلمان خواستار حقوق هستند؟
۱۱۱	آیا زنان مسلمان می‌خواهند غرب آنها را آزاد کند؟
۱۱۸	زنان مسلمان چه احساسی نسبت به اسلام و قوانین مقدس آن دارند؟
	روشی متفاوت برای درک برابری: آیا حقوق قانونی «مشابه» همیشه به معنای عدالت و انصاف برای زنان است؟
۱۲۳	
۱۲۵	زنان مسلمان چه احساسی نسبت به جهان اسلام دارند؟
۱۲۶	احساس مردان مسلمان نسبت به حقوق زنان چیست؟
۱۲۸	آیا مشکل اسلام است؟
۱۲۹	چالش
۱۳۲	از اینجا به کجا باید رفت؟
۱۳۲	اولویتها را تشخیص دهید
۱۳۴	نگرانی خود را به صورت مستمر نشان دهید
۱۳۵	فراتر از فمینیسم در مقابل بنیادگرایی حرکت کنید
۱۳۷	بی‌بندوباری را از رهایی‌بخشی جدا کنید
۱۳۹	نکات مهم

۲۳	زکات
۲۴	زیارت مکه
۲۵	جهاد: مبارزه برای خداوند
۳۰	خانواده و فرهنگ
۳۲	خاطرات یک گذشته باشکوه
۳۳	آرزوها و رؤیاهای مسلمانان در زمان حاضر چیست؟
۳۴	مذهب و سیاست
۳۶	نکات مهم

فصل دوم مردم‌سالاری یا حکومت دینی

۴۲	مردم‌سالاری و اسلام
۴۶	چرا مردم‌سالاری در بسیاری از مناطق جهان اسلام غایب است؟
۵۳	آیا مشکل اسلام است؟ تصویرهای متضاد در غرب و جهان اسلام
۵۵	بنابراین ۱/۳ میلیارد مسلمان چه نظری درباره مردم‌سالاری دارند؟
۵۷	آیا حمایت اکثریت از شریعت باید باعث وحشت غرب شود؟
۶۰	منظور مردان و زنان مسلمانی که تمایل به اجرای شریعت دارند چیست؟
۶۲	تفکر دموکراتیک اسلامی چیست؟
	اگر مردم‌سالاری هدف مطلوب برای بسیاری از مسلمانان و برای سیاست خارجی امریکا است، آیا مسلمانان عقیده دارند که غرب باید نقشی در این زمینه ایفا کند؟
۶۷	اعتقاد مسلمانان درباره شانس بهبود روابط با غرب چیست؟
۷۰	نکات مهم

فصل سوم افراط‌گراها چگونه پدید می‌آیند؟

۷۳	افراط‌گرایان سیاسی چه کسانی هستند؟
۷۶	ارتباط بین تروریسم و فقر و جهالت چیست؟
۷۷	آیا افراط‌گراهای سیاسی بی‌کار و ناامید هستند؟
۷۷	ارتباط بین دین و تروریسم چیست؟
۸۰	ارتباط بین اسلام و جهاد چیست؟

فصل پنجم
برخورد یا همزیستی؟

۱۴۱	افسانه در مقابل واقعیت
۱۴۱	افسانه: مسلمانان مجرم و خطاکار هستند
۱۴۴	افسانه آینده اروپا «اورپیا» است
۱۴۶	افسانه: «آنها به دلیل آزادی ما از ما نفرت دارند...»
۱۴۷	افسانه: ما شاهد برخورد تمدنها هستیم
۱۵۵	حساسیتهای فرهنگی
۱۵۵	پاپ بندیکت شانزدهم و اسلام
۱۵۸	غرب در مقابل جهان اسلام؟
۱۵۹	مسلمانان و غرب: نگرانیهای مشترک
۱۶۰	آیا امریکایی‌ها مسلمانان را درک می‌کنند؟
۱۶۱	پس چرا آنها از ما نفرت دارند؟
۱۶۲	سوء برداشتهای متقابل: «آنها اصلاً اهمیتی قائل نیستند»
۱۶۳	چه کار باید کرد؟
۱۶۵	هدف قرار دادن اسلام به عنوان مشکل؟
۱۶۷	پس چه کار باید کرد؟
۱۶۷	دیپلماسی عمومی: پیروزی بر ذهنها و قلبها
۱۶۸	نتیجه‌گیری
۱۷۱	پیوست: سفر گالوپ برای نظرسنجی جهانی
۱۷۱	مرحله اول: تصور «غیرممکن»
۱۷۲	مرحله دوم: طراحی سؤالات — انتخاب بهترینها
۱۷۴	مرحله سوم: «آنها هیچ وقت مایل نیستند با شما صحبت کنند»
۱۷۷	مرحله چهارم: اجازه دهیم اطلاعات ما را هدایت کنند
۱۸۰	مرحله پنجم: تحلیل اطلاعات؛ مفهوم فرهنگی

یادداشت مترجم

پس از واقعه یازدهم سپتامبر، خشونت و اعمال تروریستی در سرتاسر جهان افزایش پیدا کرد و هم مسلمانان و هم غیرمسلمانان قربانیان این تروریسم شدند. این واقعه باعث عمیق تر شدن شکاف بین جهان غرب و جهان اسلام گردید و حرکت‌های ضد امریکایی در جهان اسلام و اسلام‌هراسی در غرب روز به روز بیشتر مشاهده شد.

این کتاب حاصل مطالعه تحقیقاتی چندساله مؤسسه گالوپ است که بین سالهای ۲۰۰۱ تا ۲۰۰۷ انجام گرفته است. این مؤسسه با انجام مصاحبه‌هایی رودررو با ساکنان کشورهای که عمدتاً مسلمان هستند یا جمعیت قابل ملاحظه‌ای مسلمان دارند پرسشهایی مطرح کرده است که پاسخ آنها به درک بهتر غربی‌ها از اسلام و مسلمانان کمک می‌کند.

این کتاب با طرح چند سؤال اساسی تلاش دارد تا نظرات و عقاید مسلمانان را، که در بسیاری از موارد نادیده گرفته می‌شود، برای جهان غرب روشن سازد.

شایان ذکر است که این کتاب بر اساس تحلیل‌های نویسندگان غربی تنظیم شده است. بنابراین برداشت آنها از پاسخهای ارائه شده توسط مسلمانان ممکن است منطبق با واقعیات جهان اسلام نباشد. بر این اساس، بخشهایی از کتاب که این واقعیات را مد نظر قرار نداده به روشهای مقتضی مورد تلخیص قرار گرفته است.

مقدمه

اکثریت خاموش مسلمانان

پس از وقایع مخوف یازدهم سپتامبر آن چه بسیاری به عنوان درگیری مستمر بین ایالات متحده آمریکا و بخشهایی از جهان اسلام شاهد بودند بسیار شدت یافت. خشونت، گسترش روزافزون پیدا کرده و هم مسلمانها و هم غیرمسلمانها قربانیان تروریسم جهانی شده‌اند. از مراكش تا اندونزی و از مادرید تا لندن حملات تروریستی بسیاری صورت گرفته است و جنگ در افغانستان و عراق هنوز ادامه دارد. از واقعه یازدهم سپتامبر تا امروز، جنگ و تروریسم جان صدها هزار نفر را گرفته که اکثر این قربانیان غیرنظامیان بوده‌اند.

در حالی که با اعمال وحشیانه‌ای در دنیایی دست و پنجه نرم می‌کنیم که خطرناکتر و خارج از کنترل تر به نظر می‌رسد، تحلیل‌های متخصصان تروریسم که دین اسلام را علت تروریسم جهانی می‌دانند هر روز در دنیا منتشر می‌شود. در همین حال، گروههای تروریستی مانند القاعده پیامهایی به جهان ارسال می‌کنند که غرب را دشمن اسلام معرفی می‌کند و مسئولیت تمام گرفتاریهای جهان اسلام را به گردن آن می‌اندازد.

در میان ادبیات رو به افزایش نفرت و خشونت، که هم در حرکت‌های ضدآمریکایی در جهان اسلام و هم در اسلام‌ترسی در غرب مشاهده می‌شود، تبعیض علیه اسلام و مسلمانان یا خصومت با آنها بشدت افزایش یافته است. پس از واقعه یازدهم سپتامبر، پرزیدنت جورج بوش تأکید کرد که آمریکا علیه تروریسم وارد جنگ شده است نه علیه اسلام.^۱ در عین حال اعمال مستمر اقلیتی تروریست، اظهارات واعظان نفرت (مسلمان و مسیحی به یکسان)،

ما از یک نمونه که نمایندهٔ بیش از ۹۰ درصد از یک میلیارد و سیصد میلیون میلیارد مسلمان جهان بودند این ارزیابی را به عمل آوردیم و این میزان بزرگترین و جامعترین مطالعه‌ای است که دربارهٔ مسلمانان عصر حاضر انجام گرفته است.

پس از جمع‌آوری مقدار زیادی اطلاعات که نشانگر نظرات مسلمانان جهان بود، در میان این اطلاعات به دنبال پاسخ سؤلهایی گشتیم که برای همه مطرح است: ریشهٔ ضدآمریکایی‌گرایی در جهان اسلام چیست؟ افراط‌گرایان چه کسانی هستند؟ آیا مسلمانان خواهان مردم‌سالاری هستند، و اگر چنین است، این مردم‌سالاری به چه شکلی است؟ زنان مسلمان واقعاً چه می‌خواهند؟ مفهوم این کتاب بسیار ساده است: با در نظر گرفتن این سؤالات، گذاشتیم اسناد و مدارک آماری — یعنی صداهای یک میلیارد مسلمان و نه «کارشناسان» یا «افراط‌گرایان» — را دیکته کنند.

تحقیقات مؤسسهٔ گالوپ چندین نکتهٔ روشن‌بینانه داشت که مهمترین‌شان این بود: درگیری بین جوامع مسلمان و غربی ابداً حتمی و اجتناب‌ناپذیر نیست. این درگیری بیشتر دربارهٔ خط مشی و سیاست است تا اصول. در عین حال، تا زمانی که تصمیم‌گیران مستقیماً به حرف مردم گوش ندهند و درک دقیقی از این درگیری به دست نیاورند، افراط‌گرایان در همه جا به اهداف خود خواهند رسید و مسیر خود را ادامه خواهند داد.

این مطالعه بسیار بیشتر از آن چه را که می‌توانستیم در یک کتاب بگنجانیم برای ما آشکار ساخت. در نتیجه حائزاهمیت‌ترین، و در برخی موارد، شگفت‌انگیزترین نتایج را انتخاب کردیم تا در صفحات بعد با شما در میان بگذاریم. در ادامه به چند کشف دور از انتظار می‌پردازیم:

- چه کسی از جانب غرب سخن می‌گوید؟: مسلمانان جهان غرب را یکپارچه نمی‌بینند. آنها از کشورها براساس سیاستها و نه فرهنگ یا دینشان انتقاد یا تمجید می‌کنند.
- مشاغل رؤیایی: زمانی که از مسلمانان خواسته می‌شود آرزوهای خود را برای آینده بیان کنند، آنها هیچ اشاره‌ای به جنگ در قالب جهاد

مجریان برنامه‌های تلویزیونی ضدمسلمان و ضدغرب و تحلیل‌گران سیاسی باعث شعله‌ور شدن احساسات و تحریف نظرات شده است.

دین اسلام و جریان اصلی اکثریت مسلمان با عقاید و اعمالی اقلیتی افراط‌گر ترکیب شده است. براساس نظرسنجی‌ای که یواس‌ای تودی / گالوپ در سال ۲۰۰۶ انجام داد، تعداد قابل ملاحظه‌ای از اقلیتهای آمریکایی داشتن نوعی تعصب علیه مسلمانان و موافقت با تشدید اقدامات امنیتی برای آنها را به عنوان راهی برای کمک به جلوگیری از تروریسم پذیرفته‌اند. همین نظرسنجی نشان داد که ۴۴ درصد از آمریکایی‌ها معتقدند مسلمانها در عقاید مذهبی خود بیش از حد افراطی هستند. تقریباً یک‌چهارم آمریکایی‌ها (۲۲ درصد) اظهار می‌دارند که مایل نیستند همسایه‌شان مسلمان باشد و کمتر از نیمی از آنها اعتقاد دارند که مسلمانان آمریکایی به ایالات متحدهٔ آمریکا وفادارند.^۱

آیا خشونت روزافزون و برداشتهای منفی در همهٔ جهات تنها مقدمه‌ای برای بروز یک جنگ قطعی همه‌جانبه بین غرب و یک میلیارد و سیصد میلیون نفر مسلمان است؟

نکتهٔ حیاتی مغفول در میان بسیاری از آرای مطرح در خصوص این سؤال، نظرات واقعی هر روزهٔ مسلمانان است. با توجه به تمام خطراتی که برای غرب و جوامع مسلمان، و در حقیقت برای آیندهٔ جهان، وجود دارد زمان آن فرارسیده است که این بحث را به طور بی‌طرفانه بررسی کنیم.

چه کسی از جانب اسلام سخن می‌گوید؟: یک میلیارد مسلمان واقعاً چگونه فکر می‌کنند»، در مورد این اکثریت خاموش نوشته شده است. این کتاب حاصل یک مطالعهٔ تحقیقاتی عمده و چندین سالهٔ مؤسسه گالوپ است. بین سالهای ۲۰۰۱ و ۲۰۰۷، مؤسسهٔ گالوپ دهها هزار مصاحبهٔ رودررو و یک‌ساعته با ساکنان بیش از ۳۵ کشور انجام داده است که یا عمدتاً مسلمان بودند و یا جمعیت قابل ملاحظه‌ای از مسلمان داشتند. افرادی که با آنها مصاحبه شد، نمایندهٔ جوانان و سالخورده‌گان، تحصیل‌کرده‌ها و بی‌سوادان، زنان و مردان، و شهرنشینان و روستاییان بودند. با روش نمونه‌گیری اتفاقی که گالوپ از آن استفاده کرد، نتایج با ضریب خطای مثبت یا منفی ۳ از نظر آماری معتبر است. در مجموع،

فصل اول: مسلمانان چه کسانی هستند؟

در ذهن بسیاری از غربیان اعمال زشت یازدهم سپتامبر پرده‌ای بر روی اسلام و مسلمانان کشیده است. در عین حال، نظرسنجی‌های گالوپ نشان می‌دهد که از سال ۲۰۰۲ اکثریت امریکایی‌ها هنوز اظهار می‌دارند که آنها عملاً چیزی دربارهٔ نظرات و عقاید مردم در کشورهای مسلمان نمی‌دانند.^۲ مسلمانان فراتر از پیامهایی که بسیاری از غربیان از اخبار جنجال‌برانگیز و تصویرهای خشونت‌آمیز می‌گیرند به چه چیزی اعتقاد دارند و ارزشهای آنها چیست؟ چگونه درک عقاید اساسی اسلام می‌تواند مسائل زمان معاصر را برای ما تبیین کند؟

فصل دوم: مردم‌سالاری یا حکومت دینی؟

آیا اسلام با مردم‌سالاری ناسازگار است؟ چرا تعداد حکومت‌های مردم‌سالار در خاورمیانه کم است؟ این سؤالاتی که از سالها قبل در ذهنها مطرح بوده هنوز در مسائل خارجی حاکم است. آیا اکثر مسلمانان خواهان مردم‌سالاری هستند یا حکومت دینی؟ دولت جورج بوش ارتقای مردم‌سالاری را به عنوان یکی از دلایل خود برای حمله به عراق و تغییر شکل سیاسی در خاورمیانه برشمرد. سیاست ایالات متحدهٔ آمریکا در ارتباط با مردم‌سالاری در خاورمیانه با احساسات اکثریت آنهايي که در نظرسنجی شرکت داشتند همخوانی دارد. آنها می‌گویند آزادیهای سیاسی موجود در غرب را تحسین کرده و خواهان حق تعیین سرنوشت بیشتر هستند. اما اگر تمایل به مردم‌سالاری امری بدون منازعه است، پس چرا مسیر به سوی مردم‌سالاری سریعتر و آرامتر نبوده است؟ اکثریت مردم در جهان اسلام دربارهٔ مردم‌سالاری و جدی بودن نیات ایالات متحدهٔ آمریکا برای ارتقای آن چه نظری دارند؟

فصل سوم: چه چیزی باعث به وجود آمدن افراط‌گراها می‌شود؟

جنگ علیه تروریسم جهانی باعث مطرح شدن بسیاری سؤالات دربارهٔ ماهیت

- نمی‌کنند بلکه در آرزوی دستیابی به شغلی بهتر هستند.
 - رد افراط‌گری: هم مسلمانان و هم امریکایی‌ها حملات علیه غیرنظامیان را به عنوان اعمال توجیه‌ناپذیر اخلاقی مردود دانسته و آن را نمی‌پذیرند.
 - میانه‌روهای مذهبی: آنهایی که از اعمال تروریستی چشم‌پوشی می‌کنند تنها یک اقلیت اند و لزوماً مذهبتیر از بقیهٔ مردم نیستند.
 - تحسین دیگری: بیشترین تحسین مسلمانان نسبت به غرب در زمینه‌های فناوری و مردم‌سالاری است. براساس اظهارات مسلمانان فناوری و مردم‌سالاری موضوعاتی است که آنها غرب را به این دلایل تحسین می‌کنند. همین دو پاسخ از طرف امریکایی‌ها نیز داده شد.
 - انتقاد از دیگری: کمترین تحسین مسلمانان نسبت به غرب در زمینه‌های انحطاط اخلاقی و از بین رفتن ارزشهای سنتی است. انتقاد مسلمانان جهان از غرب انحطاط اخلاقی و از بین رفتن ارزشهای سنتی در این جوامع است. همین دو پاسخ از طرف امریکایی‌ها نیز داده شد.
 - عدالت جنسی: زنان مسلمان خواهان حقوق و دین برابر در جوامع خود هستند.
 - احترام: مسلمانان جهان می‌گویند کاری که غرب می‌تواند انجام دهد تا روابط خود را با جوامع آنها بهبود بخشد، تعدیل نظرات خود نسبت به مسلمانها و احترام به اسلام است.
- در ادامه به موضوعات اصلی مورد بحث در این کتاب اشاره‌ای می‌کنیم:

ترغیب می‌کنیم تا با در نظر گرفتن روحیه تحقیق علمی آن چیزی را که می‌آموزند مورد سؤال قرار دهند و به چالش وادارند، همان طور که آلبرت اینشتین گفته است: «مسئله مهم این است که هرگز سؤال کردن را متوقف نکنیم». وی همچنین گفته است: «انسان باید به دنبال چیزی باشد که هست، و نه آن چیزی که او فکر می‌کند باید باشد». در نتیجه ما این کتاب را در اختیار شما قرار می‌دهیم تا بی‌طرفانه مورد ملاحظه قرار دهید. اجازه دهید اطلاعات موجود راهنمای این گفتمان باشد.

تروریسم جهانی و استراتژی‌های موجود برای مقابله با آن شده است: چه اندازه حمایت مردمی برای تروریسم وجود دارد؟ چه کسانی رهبران اصلی این حمایت هستند؟ آیا آنهایی که با تروریستها ابراز همدردی می‌کنند نسبت به غرب و روش زندگی آن نفرت دارند؟ چه تفاوتی بین افراط‌گرایان سیاسی با جریان اصلی اکثریت میانه‌رو وجود دارد؟ چه ارتباطی بین اسلام و تروریسم هست؟ چه ارتباطی بین جهاد و بمب‌گذاری‌های انتحاری وجود دارد؟

فصل چهارم: زنان چه می‌خواهند؟

در طول قرون متمادی، زنان مسلمان موضوع دسیسه و نیز ترحم غریبان بوده‌اند. اما به ندرت موقعیتی داشته‌اند که برای خود و درباره خود صحبت کنند. زنان مسلمان واقعاً چه چیزی می‌خواهند؟ نظر آنها در مورد حقوق زنان، دین و غرب چیست؟ مؤثرترین راه برای حمایت از توانمند کردن زنان مسلمان چیست؟

فصل پنجم: برخورد یا همزیستی؟

نکته‌ای که در مبارزه علیه تروریسم جهانی سرنوشت‌ساز است، توانایی حرکت فراتر از پیش‌فرض‌ها و تصورات کلیشه‌ای برای تشکیل مشارکتهایی است که در آن بینش «ما» و «آنها» از جهان وجود نداشته باشد. شرکای مسلمان، دولتهای جهان و تمام مردم در این ظرفیت نقش مهم و اساسی دارند. و در عین حال، در حالی که مسلمانان و غیرمسلمانان نگران تعصب‌گرایی و تروریسم هستند، این احساس را نیز دارند که تحت محاصره قرار گرفته‌اند. آیا مسئله اصلی غرب در برابر جهان اسلام است؟ آیا برخورد بین فرهنگها وجود دارد؟ مسئله اصلی دین است یا سیاست؟ آیا کلید مبارزه علیه افراط‌گری و تروریسم اقدام نظامی است یا سیاست پیروزی بر اذهان و قلبها؟ چه باید کرد؟ بسیاری از یافته‌های گالوپ، عقل متعارف را به چالش می‌کشد و در نتیجه بسیاری از افراد را شگفت‌زده و حتی خشمگین می‌کند. ما خوانندگان را